

Квасова Ольга Петрівна

*кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри
фінансів та фінансово-економічної безпеки*

Київський національний університет технологій та дизайну

Куксюк Тетяна Володимирівна

студентка

Київський національний університет технологій та дизайну

Квасова Ольга Петровна

*кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры финансов и финансово-экономической
безопасности*

Киевский национальный университет технологий и дизайна

Куксюк Татьяна Владимировна

студентка

Киевский национальный университет технологий и дизайна

Kvasova O.P.

PhD in economic sciences, assistant professor, assistant professor of Finance and Economic Security

Kyiv National University of Technology and Design

Kuksyuk T.V.

student

Kyiv National University of Technology and Design

**ОРГАНІЗАЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ
ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ БАНКУ**

**ОРГАНИЗАЦИЯ ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ
В ОБЕСПЕЧЕНИИ ФИНАНСОВО-ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ БАНКА**

**ORGANIZATION OF INFORMATION AND ANALYTICAL WORK IN SUPPORT OF
FINANCIAL AND ECONOMIC SECURITY BANK**

Анотація: Досліджено організацію інформаційно-аналітичної діяльності в забезпеченні фінансово-економічної безпеки банку.

Ключові слова: інформація, інформаційний ресурс, інформаційно-аналітична робота, інформаційний аудит, інформаційний моніторинг.

Аннотация: Исследовано организацию информационно-аналитической деятельности в обеспечении финансово-экономической безопасности банка.

Ключевые слова: информация, информационный ресурс, информационно-аналитическая работа, информационный аудит, информационный мониторинг.

Summary: Investigated the organization of information-analytical activities to provide financial and economic security of the bank.

Key words: information, information resource, information and analytical work, information audit, information monitoring.

Даючи характеристику інформаційному ресурсу банку, варто зазначити, що він являє собою сукупність інформації, яка перебуває у власності чи в розпорядженні банку і використовується ним для забезпечення його діяльності. Структуру інформаційного ресурсу з точки зору його змісту становить правова інформація (нормативно-правові документи банку, інші правові документи та матеріали); комерційна інформація (характеристика ринку та його суб'єктів, умови комерційної діяльності); ділова інформація (ділові зв'язки, партнери, взаємовідносини з ними та інша інформація, яка може бути використана в ділових переговорах); інформація про персонал (відомості, що містяться в особових справах працівників); інформація про ринки (аналітичні характеристики ринків, сфер економіки, на яких працює та планує працювати банк); інформація про сферу діяльності (технології банківського виробництва, методи забезпечення діяльності банку, плани розвитку); інші види інформації (статистична, про клієнтів, наукова, про забезпечення безпеки банку тощо). Таким чином інформаційні ресурси як сукупність інформації мають певні особливості. На відміну від інших видів ресурсів, які існують у певній матеріальній формі, інформаційні ресурси представлені трьома категоріями: документами на паперових і електронних носіях, зразками продукції та інтелектом (знаннями) працівників банку.

Теоретичним і практичним питанням безпеки банківської діяльності присвячено праці багатьох вітчизняних і зарубіжних учених. Значний внесок у дослідження цих проблем зробили: Л. Стрельбицька, М. Стрельбицький, М. Зубок, П. Диннік, О. Лютий, Л. Попович, В. Кузнецов, Н. Реверчук, О. Орлюк, Т. Кузенко, Ю. Бондарчук, Г. Козаченко, В. Пономарев, О. Ляшенко, П. Орлов, В. Духов, С. Мельник, С. Васильчак, Л. Донець, С. Яременко та ін.

Важливою особливістю інформаційних ресурсів є їх багатофункціональність, вони можуть нести освітню, аналітичну, комерційну, інформувальну, маскувальну функції та функцію впливу. Така багатофункціональність інформаційних ресурсів обумовлює різнонаправлене їх використання. Зокрема, інформаційні ресурси банку можуть використовуватись для: формування знань працівників банку, необхідних їм для забезпечення своєї професійної діяльності; створення нормативно-правових документів банку, що регулюють окремі види його діяльності та поведінку на ринку; формування управлінських та виробничих рішень; розроблення нових банківських продуктів та послуг; формування іміджу банку на ринку банківських послуг, забезпечення інформаційного впливу в його інформаційному середовищі; проведення наукових та інших досліджень, необхідних для забезпечен-

ня банківської діяльності; забезпечення безпеки діяльності банку, ефективного проведення банківських, господарських та інших операцій; проведення інформаційно-аналітичних досліджень клієнтів, партнерів, контрагентів; формування перспектив розвитку банку.

З огляду на важливість інформаційного ресурсу та особливу роль, яку він виконує в банку, постає питання про умови та зміст роботи з його формування. Як зазначалося вище, інформаційний ресурс є результатом роботи підприємства, банку з інформаційного забезпечення їхньої діяльності. Тобто формування інформаційного ресурсу банку має здійснюватися через проведення роботи з його інформаційного забезпечення. У свою чергу, структуру інформаційного забезпечення складають такі види інформаційної діяльності, як маркетингові дослідження, інформаційно-аналітична робота і комерційна розвідка.

Організуючи інформаційне забезпечення діяльності банку та формування його інформаційного ресурсу, не можна не враховувати властивості інформації, які роблять її особливим видом банківського ресурсу. Інформація є формою існування знань, за допомогою неї подаються кількісні та якісні характеристики об'єктів, подій, процесів, вона є змістом різного роду документів, ідей, інтелектуальних продуктів. Інформація є відповідним видом впливу (реклама, пропаганда, управлінські та виробничі рішення, імідж). Крім того, інформація може бути формою комерції як товар, а також одним із видів інтелектуальної зброї. Таким чином, різноманітність властивостей інформації вимагає від банку вести інформаційну роботу в різних сферах інформаційного середовища, з різними категоріями суб'єктів. Разом з тим інформація в інформаційному середовищі перебуває в диверсифікованому вигляді. Окремі інформаційні характеристики знаходяться у різних носіїв, надавались у середовище через різні канали, протягом тривалого часу, перебувають у різноманітному вигляді (відкриті повідомлення, чутки, дезінформація, витік відомостей обмеженого доступу і тощо). Досліджуючи характер існування інформації в інформаційному середовищі, науковці та фахівці-аналітики доходять висновку про наявність тенденції до збільшення відкритої інформації в характеристиках певних об'єктів, подій, процесів. Якщо раніше з відкритих джерел можна було отримати до 80% необхідної інформації, то на даний час обсяг цінної інформації, яка отримується із відкритих джерел, зріс до 95%. Причинами зазначеної тенденції є стрімко зростаюча кількість користувачів мережі Інтернету і можливості оперативного подати в ній будь-яку інформацію; розвиток комп'ютерних засобів обробки та аналізу інформації; необхідність підвищення відкритості бізнес-діяльності для досягнення успіху в конкурентному змаганні.

Крім того, сьогодні досить помітна ще одна тенденція — швидке оновлення інформації в інформаційному середовищі, що унеможливорює організацію інформаційної роботи суб'єкта лише в одній якійсь формі: маркетингових досліджень, інформаційно-аналітичної роботи чи комерційної розвідки.

За таких умов організація інформаційного забезпечення діяльності мусить мати комплексний характер і здійснюватись у різних сферах інформаційного середовища. Крім того, інформаційне забезпечення має відповідати таким вимогам: законності — здійснюватися в межах чинного законодавства; безперервності — інформаційні ресурси банку для забезпечення їх високої якості мають постійно оновлюватися; активності — сили, задіяні в інформаційному забезпеченні, повинні постійно прагнути до отримання інформації; високої технічної оснащеності — інформаційна робота банку повинна спиратися на сучасні комп'ютерні засоби та технології збору і обробки інформації; компетентності — особи, які виконують завдання інформаційного забезпечення банку, мають бути професіоналами у своїй галузі, здатними на високому професійному рівні виконувати свої обов'язки.

Важливе місце в досягненні ефективного інформаційного забезпечення банку займає його організація. Водночас організація інформаційного забезпечення, незважаючи на єдину мету здійснюється окремо по кожному з видів забезпечення: маркетингових досліджень, інформаційно-аналітичної роботи і комерційної роботи. Оскільки організація маркетингових досліджень не є предметом безпеки банків, основну увагу тут буде приділено інформаційно-аналітичній роботі та комерційній розвідці.

Інформаційно-аналітичну роботу розуміють як діяльність, пов'язану зі збором і обробкою відкритої інформації, формуванням відповідних інформаційних документів та наданням їх керівництву суб'єкта господарювання, у даному разі банку. Тобто інформаційно-аналітична робота — це насамперед діяльність у середовищі відкритої інформації, причому діяльність, пов'язана зі збором інформації, її обробкою та формуванням відповідних інформаційних документів. Кінцевим етапом інформаційно-аналітичної роботи є інформування керівництва банку.

Основним в організації інформаційно-аналітичної роботи є визначення сфер інформаційної уваги, об'єктів і джерел інформації, оскільки це дозволяє більш конкретизувати і спрямувати дану роботу, концентрувати зусилля банку на найбільш важливих її напрямках. Справа в тому, що інформаційне середовище діяльності банку є досить глобальним, а обсяги інформації в ньому такими, що не дають можливості ефективно, з виконанням зазначених вимог здійснювати

інформаційне забезпечення діяльності банку. За таких умов банки та інші суб'єкти підприємницької діяльності змушені визначати окремі сфери інформаційного середовища, з яких вони мають отримувати необхідну їм інформацію і в яких здійснювати свою інформаційну діяльність. Таким чином, сфера інформаційної уваги банку являє собою сегмент інформаційного середовища, в якому він забезпечує стратегічні, тактичні та оперативні інформаційні інтереси і завдання. З огляду на специфіку діяльності банків та структуру їх інформаційного простору сфера інформаційної уваги може включати: сферу інтересів, що може бути представлена інформацією про об'єкти, регіони, галузі економіки, до яких прагне проникнути банк у майбутньому, події, які характеризують відповідні ринки; сферу впливу, яка характеризується інформацією про події, об'єкти, що можуть впливати на поточну діяльність банку; сферу безпосередньої діяльності — інформацію про об'єкти та події, які характеризують ту чи іншу банківську операцію, що здійснюється в банку на даний час, або впливають на її проведення.

Структура інформаційно-аналітичної роботи банку: організація роботи (визначення мети і завдань інформаційно-аналітичної роботи; визначення сфер інформаційної уваги, об'єктів інформації; формування сил і засобів для виконання завдань інформаційно-аналітичної роботи; планування роботи, визначення і постановка завдань виконавцям; забезпечення інформаційно-аналітичної роботи; контроль інформаційно-аналітичної роботи), отримання інформації (організація інформаційних каналів; вибір і придбання джерел інформації; організація роботи з джерелами інформації отримання необхідних відомостей; забезпечення роботи з джерелами інформації), обробка інформації (накопичення, оцінка й аналіз інформації; класифікація інформації, її зіставлення і формування гіпотез; інтерпретація інформації і розроблення інформаційних документів; формування інформаційних баз даних, картотек і досьє; розподіл інформації).

Як правило, банки забезпечують роботу в усіх сферах інформаційної уваги і використовують інформацію: сфери інтересів — як стратегічну для прийняття рішень щодо довгострокових угод, договорів, планування перспектив розвитку банку; сфери впливу — як тактичну для прийняття рішень щодо співробітництва з партнерами, інвестування (вкладання) коштів у нові проекти, протидії недобросовісній конкуренції, визначення поведінки на ринку в той чи той проміжок часу; сфери безпосередньої інформаційної діяльності — як оперативну для прийняття рішень щодо безпосереднього здійснення конкретної операції, укладання конкретної угоди.

Основними факторами, які безпосередньо обумовлюють визначення сфер інформаційної уваги можуть

бути: сфери і галузі економіки, бізнесу, в яких здійснює свою діяльність банк, плани його розвитку; стан конкуренції на ринку банківських послуг, агресивність конкурентної боротьби, наявність, види, небезпечність загроз банку; умови та особливості поточної діяльності банку; необхідність формування (підтримання) позитивного іміджу банку в його інформаційному середовищі; інтереси банку та особливості його поведінки на ринку.

Зазвичай інформація у сферах інформаційної уваги банків, як і взагалі в інформаційному його середовищі існує не взагалі, а зосереджена в певних місцях, які заведено називати об'єктами інформації. У даному разі під об'єктом інформації доцільно розуміти установу, організацію, виробництво, захід, у яких зосереджена необхідна банку інформація. Тобто об'єктами інформації для банку можна вважати інші банки, установи засобів масової інформації, установи, організації клієнтів, контрагентів, партнерів, громадські та політичні організації, органи влади та їх установи, науково-дослідні установи, правоохоронні органи й судові установи, детективні та охоронні агентства й організації, рекламні агентства, з'їзди, конференції, виставки, презентації. Водночас зосереджена на вказаних об'єктах інформація міститься на відповідних носіях, якими, у свою чергу, можуть бути працівники зазначених вище установ і організацій, а також самого банку, продукція засобів масової інформації, документи, рекламні продукти, аудіо- та відеоматеріали, комп'ютерна техніка й електронні носії інформації, продукція суб'єктів господарювання, виставкові експозиції, наукові, навчальні та інші видання тощо.

Таким чином, організовуючи інформаційно-аналітичну роботу банки мають визначитися не тільки зі сферами інформаційної уваги, а й з об'єктами інформації та її джерелами, тобто визначити, які з об'єктів і джерел мають становити для банку найбільший інтерес.

Водночас важливим залишається завдання отримання інформації. Як правило, банківські служби безпеки для отримання інформації з відкритих джерел формують так звані інформаційні канали, по яких інформація і потрапляє до банку. Під інформаційним каналом зазвичай розуміють сукупність джерел інформації засобів та методів їх подання до споживачів інформаційних продуктів. Перелік і характеристика інформаційних каналів: технічні (інформація збирається і передається до банку за допомогою спеціальних технічних засобів), матеріальні (інформація передається за допомогою виробів, матеріалів, деталей, обладнання), документовані (інформація отримується через документи, які публікуються, пересилаються, передаються, перевозяться, зберігаються в банку), ін-

телектуальні (інформація передається безпосередньо від однієї людини до іншої).

Ураховуючи відкритий характер інформації, яка як було вже вказано вище використовується в інформаційно-аналітичній роботі, інформаційні канали також мають легальний характер і формуються на добровільних засадах банку з постачальниками інформації. Серед найпоширеніших на даний час каналів отримання інформації, які використовуються банками, можна вказати такі: укладання договорів на інформаційне співробітництво зі спеціалізованими підприємствами, основою діяльності яких є надання інформаційних послуг; підписка на періодичні видання друкованих засобів інформації та організація приймання радіо- та телепередач спеціальним підрозділом банку; робота з персоналом банку, організація періодичного проведення соціально-психологічних досліджень в установах банку; створення (участь) громадських організацій і отримання інформації через громадську діяльність останніх; взаємообмін інформацією з іншими банками та фінансовими установами, правоохоронними та іншими органами; замовлення інформаційних продуктів через науково-дослідні установи, інформаційні та рекламні агентства; робота на ринку праці, формування «Кадрового резерву»; формування інституту аналітиків у банку; отримання інформації та експертних висновків по запитах банку від державних та інших установ і організацій; збір чуток.

Важливим моментом у функціонуванні інформаційних каналів є правове регулювання збору інформації. Тут слід звернути увагу на положення ст. 34 Конституції України [1], в якій зазначається, що кожен має право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб — на свій вибір. Це право може обмежуватися на законних підставах в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання злочинам, для охорони здоров'я населення та захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, отриманої конфіденційно, або для підтримання авторитету й неупередженості правосуддя. Право вільного збору інформації, визначене конституційною нормою, конкретизоване ст. 9 Закону України «Про інформацію» [2], в якій, зокрема, вказується: «Всі громадяни України, юридичні особи і державні органи мають право на інформацію, що передбачає можливість вільного отримання, використання, поширення та зберігання відомостей, необхідних їм для реалізації ними своїх прав, свобод і законних інтересів, здійснення завдань і функцій». Тобто законодавець визнав законність дій, пов'язаних зі збором інформації, як право кожного суб'єкта держави. Водночас законність дій

щодо збору інформації регламентується регулюванням доступу до певних видів інформації. Так, відповідно до ст. 29 Закону України «Про інформацію» [2] доступ до відкритої інформації забезпечується через а) систематичну публікацію її в офіційних друкованих виданнях; б) поширення її засобами масової інформації; в) безпосереднє надання її заінтересованим громадянам, юридичним особам, державним органам. Щодо останнього пункту, то безпосереднє отримання інформації може передбачати одержання позитивної відповіді на звернення, результат виконання умов договору на створення інформаційної продукції чи надання інформаційних послуг, перехід права власності на інформацію за договором, створення її самим банком.

Конкретизуючи безпосередньо право банку збирати необхідну інформацію для забезпечення його діяльності, слід звернутися до норм Закону України «Про банки і банківську діяльність» [3].

Так, відповідно до ст. 49 зазначеного закону банк зобов'язаний перевіряти кредитоспроможність позичальників та наявність забезпечення кредитів. Оскільки результати перевірки мають інформаційні характеристики, то можна розуміти, що банк зобов'язаний отримувати інформацію про позичальників, яка характеризує їх стан кредитоспроможності. Крім того, відповідно до положень вказаного вище закону банк має право витребувати у своїх клієнтів документи і відомості, необхідні для з'ясування їх особи, суті діяльності та фінансового стану.

Суттєвих прав щодо отримання інформації про своїх клієнтів банк набуває у разі необхідності їх ідентифікації у випадках, передбачених законодавством, яке регулює взаємовідносини у сфері запобігання легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом. Тут для підтвердження особи клієнта банк має право витребувати передбачену законодавством інформацію, яка стосується ідентифікації цієї особи та її керівників у органів державної влади, які здійснюють контроль або нагляд за діяльністю банків чи інших юридичних осіб, а також здійснювати передбачені законом заходи щодо збору інформації з інших джерел. Тобто перевірити клієнта банк може через отримання доступу до інформації про нього безпосередньо від самого клієнта, державних органів або інших юридичних осіб. Право банку як фінансової установи щодо отримання інформації з метою ідентифікації клієнтів передбачено також і Законом України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» [4] де вказується, що фінансова установа має право витребувати, а клієнт зобов'язаний надати документи та передбачені законодавством відомості, необхідні для з'ясування його особи.

Слід також додати, що відповідно до ст. 62 Закону України «Про банки і банківську діяльність» [3] банки мають право надавати загальну інформацію, у тому числі і таку, що становить банківську таємницю, іншим банкам в обсягах, необхідних при наданні кредитів та банківських гарантій. Тобто банк має право отримувати інформацію про клієнтів інших банків, якщо останні вступають з ним у кредитні відносини чи відносини, пов'язані з наданням клієнтам банківських гарантій.

Разом з тим право банку отримувати необхідну йому інформацію передбачено також і Законом України «Про організацію формування та обігу кредитних історій» [5]. Так, відповідно до ст. 11 даного закону банк може витребувати у кредитних бюро інформацію із кредитних історій. Однак бюро надає інформацію, що являє собою кредитну історію, виключно тим банкам, які є учасниками бюро на підставах, передбачених зазначеним вище законом. Характеризуючи правові засади отримання та збору необхідної банку інформації, слід звернути увагу на те, що законодавець не встановлює переліку документів чи інформації, які банк має право витребувати, але разом з тим зобов'язує суб'єктів, до яких звертається банк, надавати їх банку.

Таким чином, банк має відповідні правові підстави для збору й отримання необхідної йому інформації для формування інформаційного ресурсу і забезпечення власної діяльності. Для реалізації наданого банкам права щодо отримання та збору інформації вони розробляють відповідні методики та способи. Використовуючи наявні інформаційні канали, банки зосереджують увагу переважно на двох формах збору інформації, якими є інформаційний аудит і інформаційний моніторинг.

Інформаційний аудит — це інформаційне обстеження сфери інформаційної уваги чи певних об'єктів (об'єкта) з метою отримання, вивчення й оцінки необхідної суб'єкту аудиту (у даному разі банку) інформації. Основними технологіями інформаційного аудиту є: пошук та вивчення інформації про конкретний об'єкт безпосередньо на самому об'єкті; пошук та вивчення інформації про конкретний об'єкт через його зв'язки (ділові, комерційні, організаційні та ін.); пошук та вивчення інформації про конкретний об'єкт через спеціальне обстеження відповідної сфери інформаційної уваги банку [5, с. 103-110].

Інформаційний моніторинг — це контроль надходження інформації в інформаційне середовище, з метою виявлення важливої та цінної інформації і її використання для забезпечення діяльності банку.

Технологіями, які використовуються під час інформаційного моніторингу є: контроль інформації, яка надходить в інформаційне середовище банку за визначеними ознаками та індикаторами; контроль ін-

формації, яка надходить в інформаційне середовище банку по визначених джерелах; суцільний контроль інформації, яка з'являється в інформаційному середовищі банку.

Основними методами збору інформації в банку є: систематизація інформації, яка надходить у банк від його клієнтів. Взагалі банківські клієнти є досить важливим джерелом інформації для банку. Тому ретельне вивчення інформації, наданої ними, про їх стан та діяльність, зв'язки, історію, а також аналіз їх фінансових потоків є досить важливим завданням у зборі інформації, формуванні інформаційного ресурсу банку. Надання інформаційних запитів до відповідних установ та організацій і отримання відповіді на них є також важливим методом збору інформації, саме таким способом збирається найбільш достовірна та цінна інформація; інформаційна взаємодія банку з різними суб'єктами (як державними, так і недержавними) також дає досить позитивні результати у зборі необхідної банку інформації.

Робота з рекламними та пропагандистськими матеріалами, різного роду оголошеннями, також є одним із методів збору інформації. За рекламним оголошенням, наприклад, можна оцінити фінансове становище суб'єкта, кількість офісів і адреси їх розташування. Регіон розташування впливає на орендну плату. Якщо, скажімо, офісів два і більше, розташовані вони в різних районах міста, то можна думати, що суб'єкт розвивається досить успішно і його фінансовий стан може бути стабільним. Про фінансові можливості суб'єкта може говорити і кількість телефонів в офісі суб'єкта, чим їх більше тим пристойнішим може бути його фінансовий стан [6, с. 95-96].

Періодичне опитування, що проводиться банком у своєму сегменті ринку, є також важливим методом збору інформації. Нарешті, це постійна робота з друкованими засобами інформації. Відкрита преса традиційно є найбільш ємним і популярним інформаційним каналом. Головне тут системний підхід до аналізу матеріалів преси, що, на жаль, не досить полюбляють робити служби безпеки вітчизняних банків. Водночас іноземні фахівці вказують, що якраз системний аналіз матеріалів преси дає змогу отримати практично всі необхідні їм відомості. Преса дає уявлення про ситуацію не просто в цифрах і фактах, а на зрозумілій читачеві мові, хай навіть на рівні чуток, пліток чи певного відчуття, що дає змогу зв'язати всі ці складові в цілісну картину, яка характеризує певні події, тенденції, поведінку ринку чи окремих його суб'єктів. Матеріали засобів масової інформації дають можливість зіставити, уточнити і доповнити новими відомостями інформацію, отриману з інших джерел, формувати нові напрями для поточної роботи зі збору інформації.

Інформація, яка зібрана банком у процесі формування інформаційного ресурсу, являє собою відомості, що потребують подальшої обробки. У процесі накопичення інформації здійснюється формування обсягів інформації, достатніх для проведення аналітичної оцінки подій чи певних об'єктів. Обсяги інформації формуються з різних джерел незалежно від часу її виявлення та достовірності. При узагальненні інформації на основі однорідних ознак, загальних характеристик, властивостей здійснюється поєднання фактів, подій, повідомлень, формування загального поняття чи загальних положень. Класифікація подій, фактів, об'єктів, узагальнених понять і положень, виявлення закономірності у їх виникненні, розвитку та функціонуванні — проводяться під час систематизації інформації. У процесі аналізу інформації вивчаються події, факти по окремих елементах, виявляються зв'язки між ними. Водночас синтез інформації передбачає вивчення тих самих подій, фактів, об'єктів у їх взаємозв'язку, взаємовідносинах між собою та з іншими явищами, умовами, об'єктами. При побудові гіпотез здійснюється формування припущень щодо причин, умов та розвитку подій, фактів, об'єктів, залежно від ситуації, що складається на ринку, та можливих рішень, які може прийняти керівництво банку. На основі сформованих гіпотез здійснюється вироблення кінцевого підсумку обробки інформації у вигляді одного або кількох можливих варіантів, що характеризують стан ситуації (об'єкта) та перспективи її (його) розвитку.

Під час обробки інформації, яка характеризує об'єкт, що у певний спосіб може загрожувати банку, існує певний алгоритм аналітичної оцінки такого об'єкта. Спочатку визначається існуючий (економічний, юридичний, соціальний) стан об'єкта, закономірності і тенденції його розвитку. У наступному вивчаються його можливості, потенціал, реальність та напрями загроз, які можуть надходити від нього, і далі прогнозуються наміри об'єкта, вірогідність негативних його дій стосовно банку, у тому числі за терміном, місцем і обсягом, наслідки, які можуть настати для банку в результаті реалізації зазначених загроз.

Сформовані висновки та пропозиції надаються керівництву та іншим особам у вигляді інформаційних документів. Сьогодні основними інформаційними документами є: інформаційні повідомлення — надання інформації, особливо важливого значення у вигляді усного чи письмового викладу; інформаційні доповіді — комплексний і всебічний виклад проблеми з використанням усієї наявної щодо неї інформації; інформаційні довідки — опис окремих характеристик конкретних подій або об'єктів; інформаційні огляди — опис основних інформаційних повідомлень за визначений період у формі резюме з класифікацією

по рубриках; інформаційні зведення — опис загальної картини існуючих подій; інформаційні прогнози — короткий огляд подій, фактів, виклад висновків за їх наслідками і можливим розвитком ситуації з відповідним обґрунтуванням [7, с. 125–129].

Аналітичні та інші матеріали, документи, що становлять інформаційний ресурс зберігаються у справах поточного та архівного зберігання. Окремі матеріали та документи зберігаються у вигляді досьє. Досьє являє собою всебічну характеристику певних об'єктів з детальним їх описом та підтверджувальними матеріалами. Як правило, досьє заводяться на найбільш важливі об'єкти (фізичні та юридичні особи), які можуть становити загрозу банку або створити йому суттєву конкуренцію.

На всі об'єкти, до яких банк має (чи мав у минулому) певний інтерес, складається картотека, де містять-

ся загальні їх характеристики, як правило, статистичні дані.

Банки створюють електронні бази даних, куди надається інформація про різні сфери діяльності банку та його інтересів, клієнтів, партнерів, контрагентів, а також персонал. Звичайно, що й електронні бази даних, і досьє та картотеки, а також поточні та архівні справи відповідно захищаються від несанкціонованого доступу до них.

Таким чином, інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності банків насамперед спрямоване на створення їх інформаційного ресурсу і відповідної системи інформування керівництва та за його вказівкою інших працівників банків, а також на проведення інформаційних досліджень суб'єктів у сфері інформаційної уваги банків.

Література

1. Конституція України // Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР із змінами і доповненнями // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: www.rada.kiev.ua.
2. Про інформацію // Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-ХІІ зі змінами і доповненнями // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: www.rada.kiev.ua.
3. Про банки і банківську діяльність // Закон України від 07.12.2000 р. — № 2121-ІІІ зі змінами і доповненнями // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: www.rada.kiev.ua.
4. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг // Закон України від 12.07.2001 № 2664-ІІІ зі змінами і доповненнями // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: www.rada.kiev.ua.
5. Про організацію формування та обігу кредитних історій // Закон України від 23.06.2005 р. 2704-ІV зі змінами і доповненнями // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: www.rada.kiev.ua.
6. Яременко С. М. Забезпечення економічної безпеки діяльності банків: дис. ... канд. економ. наук : 08.00.08 / С. Яременко. — К., 2010. — 247 с.
7. Зубок М. І. Інформаційно-аналітичне забезпечення підприємницької діяльності : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Зубок М. І. — К. : КНТЕУ, 2007. — 156 с.
8. Адамик Б. П. Інформаційні технології у банківській сфері : навч. посіб. Адамик Б. П., Литвин І. С., Ткачук В. О. — К. : Знання, 2008. — 351 с.

References

1. Konstytutsiya Ukrainy // Zakon Ukrainy vid 28.06.1996 r. # 254k/96-VR iz zminamy i dopovnennyamy // [Elektronnyy resurs]. — Rezhym dostupu: www.rada.kiev.ua.
2. Pro informatsiyu // Zakon Ukrainy vid 02.10.1992 r. # 2657-KhII zi zminamy i dopovnennyamy // [Elektronnyy resurs]. — Rezhym dostupu: www.rada.kiev.ua.
3. Pro banky i bankivs'ku diyal'nist' // Zakon Ukrainy vid 07.12.2000 r. — # 2121-III zi zminamy i dopovnennyamy // [Elektronnyy resurs]. — Rezhym dostupu: www.rada.kiev.ua.
4. Pro finansovi posluhy ta derzhavne rehulyuvannya rynkiv finansovykh posluh // Zakon Ukrainy vid 12.07.2001 # 2664-III zi zminamy i dopovnennyamy // [Elektronnyy resurs]. — Rezhym dostupu: www.rada.kiev.ua.
5. Pro orhanizatsiyu formuvannya ta obihu kredytnykh istoriy // Zakon Ukrainy vid 23.06.2005 r. 2704-IV zi zminamy i dopovnennyamy // [Elektronnyy resurs]. — Rezhym dostupu: www.rada.kiev.ua.
6. Yaremenko S. M. Zabezpechennya ekonomichnoyi bezpeky diyal'nosti bankiv: dys. ... kand. ekonom. nauk : 08.00.08 / S. Yaremenko. — K., 2010. — 247 s.
7. Zubok M. I. Informatsiyno-analitychne zabezpechennya pidpryyemnyts'koyi diyal'nosti : navch. posib. dlya stud. vyshch. navch. zakl. / Zubok M. I. — K. : KNTEU, 2007. — 156 s.
8. Adamyk B. P. Informatsiyne tekhnolohiyi u bankivs'kiy sferi : navch. posib. Adamyk B. P., Lytvyn I. S., Tkachuk V. O. — K. : Znannya, 2008. — 351 s.